

Міністерство внутрішніх справ України
Львівський державний університет внутрішніх справ
Центр післядипломної освіти, дистанційного та заочного навчання

Кафедра адміністративного права та адміністративного процесу

КЕЙС
заняття на тему
«Превентивна діяльність поліції у сфері забезпечення
дозвільної системи»

Підвищення кваліфікації (короткострокове)
поліцейських – підрозділів превентивної діяльності

Інформація про викладача:
к.ю.н., доцент ДІДИК Наталія Іванівна
тел.. 0964364310

Львів -2021

Тема

«Превентивна діяльність поліції у сфері забезпечення дозвільної системи»

Годин на тему – 1
Занять – 1 (1 академічна година)

Навчальна мета: формування відповідної теми лекції, а також систематизованих стійких знань слухачів щодо діяльності поліції у сфері забезпечення дозвільної системи.

Міжтематичні зв'язки: організаційно-правові засади в діяльності дільничного офіцера поліції, взаємодія поліції та громади (Community Policing), взаємодія дільничного офіцера поліції з підрозділами Національної поліції та іншими органами, профілактична (превентивна) робота дільничного офіцера поліції, запобігання та протидія домашньому насильству.

План лекції

1. Організація діяльності Національної поліції України у сфері дозвільної системи.
2. Характеристика адміністративних правопорушень у сфері дозвільної системи та особливості притягнення до відповідальності за їх вчинення.

1. Організація діяльності Національної поліції України у сфері дозвільної системи

Національна поліція України відіграє провідну роль у здійсненні дозвільної системи в Україні. Їхні повноваження визначаються різними нормативними актами. Для аналізу адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції у сфері дозвільної системи доцільно поділити цю сферу на декілька галузей, якими опікуються певні служби та підрозділи поліції.

Як специфічний вид виконавчо-розпорядчої діяльності дозвільна система безпосередньо виявляється у різних формах і здійснюється різними органами державної виконавчої влади. Кожен з таких органів у межах своєї компетенції наділяється правом адміністративно-юрисдикційної діяльності із застосуванням тих або інших форм і методів державного управління для впровадження в життя приписів норм, які її утворюють. Разом з тим, є багато проблем, що виникають у процесі діяльності із забезпечення функціонування дозвільної системи, зумовлених організаційними недоліками та недосконалістю законодавства.

Адміністративно-правові відносини у дозвільній системі умовно можна поділити на три групи. Це відносини, які виникають у сфері:

- обігу спеціально визначених предметів, матеріалів, речовин і засобів, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій, передбачених Положенням про дозвільну систему;

- господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню згідно з вимогами Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності»;
- інших дій (видів діяльності), які відповідно до чинного законодавства України передбачають обов'язкове отримання фізичними та юридичними особами дозволів (візи, акта, посвідчення, договору) на їх здійснення.

Отже, не можна не погодитись з визначенням С.М. Гусарова, який під *дозвільною системою в широкому розумінні* вважає врегульований нормами адміністративного права порядок, який передбачає обов'язкове отримання в органах виконавчої влади або спеціально уповноважених виконавчих органах рад дозволу на здійснення дій відповідно до встановленого порядку обігу спеціально визначених предметів, матеріалів, речовин і засобів, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій; провадження зазначеного в них виду господарської діяльності; а також здійснення інших дій (видів діяльності), для чого за чинним законодавством України передбачається обов'язкове отримання фізичними та юридичними особами дозволів протягом встановленого строку за умови виконання ними дозвільних правил.

Серед проблем організаційно-правового забезпечення громадської безпеки, в тому числі за допомогою дозвільної системи в державному управлінні, проблема правового забезпечення є пріоритетною.

Без систематизації та стандартизації дозвільної системи держава не може ефективно здійснювати функцію охорони суспільної безпеки і порядку, а громадяни істотно обмежуються щодо можливості реалізації конституційного права на захист своїх інтересів.

Суб'єкт дозвільної системи слід розглядати як організацію, що є частиною державного апарату і має визначений обсяг компетенції, структуру, територіальний масштаб діяльності і яка за допомогою властивих лише їй форм і методів державного управління здійснює повноваження щодо видавання дозволів на право зайняття окремими видами діяльності, користування предметами і речовинами, цілком або частково вилученими з обігу, а також здійснює контроль за дотриманням правил дозвільної системи з метою забезпечення безпеки особистості, суспільства і держави.

Види дозвільних проваджень доцільно класифікувати так:

- 1) за цілями провадження щодо забезпечення реалізації зацікавленими особами своїх суб'єктивних прав – провадження із забезпечення вимог дозвільної системи; провадження із застосування примусових заходів до осіб, які порушили встановлені правила дозвільної системи;
- 2) за суб'єктами, які здійснюють видавання відповідних дозволів – на ті, що здійснюють національна поліція, і ті, що здійснюють інші державні органи;
- 3) за предметами правовідносин – провадження щодо видавання дозволу на: здійснення певних дій з вогнепальною зброєю; виробництво та використання вибухових речовин і матеріалів; придбання, використання, перевезення, утилізацію та поховання отруйних, токсичних і сильнодіючих речовин тощо;

4) за послідовністю процесуальних дій – на такі, які мають чітко окреслені та законодавчо закріплені стадії, і на ті, що чіткого закріплення не мають.

Аналіз чинного законодавства, що стосується повноважень органів (підрозділів) Національної поліції, які здійснюють дозвільну систему, дає змогу виділити основні **стадії дозвільного провадження**:

1) порушення дозвільного провадження (підставами порушення є подача заяви зацікавленою в одержанні дозволу особою);

2) безпосереднє вивчення компетентним органом публічної адміністрації поданих документів або обстеження приміщень, речей щодо відповідності їх вимогам дозвільної системи;

3) прийняття рішення;

4) оскарження прийнятих рішень (факультативна);

5) виконання прийнятого рішення (видача дозволу).

Розглянемо їх детальніше.

Перша стадія порушення дозвільного провадження починається з подання до відповідного підрозділу національної поліції заяви зацікавленою в одержанні відповідного дозволу особи чи органу.

Слід зазначити, що на сьогодні національна поліція організує виконання вимог дозвільної системи через свої структурні підрозділи управління превентивної діяльності (відділ дозвільної системи, старших інспекторів, інспекторів дозвільної системи, а також дільничних інспекторів поліції районних підрозділів національної поліції).

Громадяни повинні знати, що спеціальні засоби самооборони, заряджні речовинами сльозоточивої та дратівної дії, застосовуються громадянами: для захисту від злочинних посягань на своє життя і здоров'я, житло та майно чи життя і здоров'я, житло та майно інших громадян; для захисту від нападу на приміщення організації, установи та суб'єкта підприємницької діяльності, де вони працюють: для затримання особи, яка скоїла злочин і намагається втекти або вчинити опір, з наступною передачею її працівникам національної поліції.

Перед застосуванням спеціальних засобів самооборони громадянин якщо є можливість, зобов'язаний попередити нападника про свій намір їх застосувати.

Якщо внаслідок застосування спеціальних засобів самооборони нападникові заподіяно тілесне ушкодження або він помер, громадянин, що застосував такі засоби, зобов'язаний негайно викликати карету швидкої медичної допомоги, вжити заходів до забезпечення охорони місця події та сповістити про це національну поліцію і прокуратуру.

Забороняється застосовувати спеціальні засоби самооборони у разі значного скупчення людей, якщо від цього можуть постраждати сторонні особи. Категорично забороняється застосовувати спеціальні засоби самооборони до працівників правоохоронних та природоохоронних органів під час виконання ними своїх службових обов'язків.

Дозволи на придбання і зберігання (носіння) газових пістолетів і

револьверів та патронів до них видаються національною поліцією громадянам, які досягли 18-річного віку за умови наявності висновку (довідки) медичного закладу (лікувально-кваліфікаційної комісії) встановленої форми про те, що за станом здоров'я вони можуть володіти (користуватися) спеціальними засобами самооборони та ознайомлені з порядком їх зберігання (носіння) і застосування.

Кількість газових пістолетів (револьверів), які можуть бути у власності громадян, не обмежується.

Для отримання дозволу на придбання газових пістолетів (револьверів) громадяни подають:

1. заповнену картку-заяву;
2. дві фотокартки розміром 3 x 4 сантиметри;
3. висновок (довідку) медичного закладу лікувально-кваліфікаційної комісії) встановленої форми (крім осіб, які мають дозвіл національної поліції на зберігання і носіння мисливської та відомчої вогнепальної зброї);
4. квитанцію про оплату послуг, пов'язаних з оформленням документів для видачі дозволу на придбання газових пістолетів (револьверів) (за кожну одиницю).

Для отримання дозволу на придбання газових пістолетів (револьверів) суб'єкти підприємницької діяльності, установи і організації подають до національної поліції:

лист з обґрунтуванням необхідності придбання газових пістолетів (револьверів) і зазначенням їх типу та кількості;

список працівників, які користуватимуться зазначеними засобами самооборони;

по 2 фотокартки розміром 3 x 4 сантиметри (на кожного з працівників, що використовуватимуть газові пістолети (револьвери);

копію платіжного доручення про оплату послуг, пов'язаних з оформленням документів для видачі дозволів на придбання зазначених засобів самооборони (за кожну одиницю);

висновок (довідку) медичного закладу (лікувально-кваліфікаційної комісії) встановленої форми.

Для одержання в підрозділах національної поліції дозволу на придбання мисливської нарізної, комбінованої, гладкоствольної, пневматичної зброї, арбалетів громадянами подаються такі документи:

– письмове клопотання щодо видачі дозволу на ім'я керівника підрозділу національної поліції;

– заповнена картка-заява;

– медичний висновок лікувального закладу про відсутність протипоказань, що перешкоджають придбанню зброї;

– копію договору страхування;

– довідка про проходження вивчення матеріальної частини зброї, правил поводження з нею та застосування;

– платіжне доручення (квитанція) установи банку про оплату послуг за

видачу такого дозволу;

- довідка про наявність чи відсутність судимості.

Для одержання дозволу на зберігання колекційної холодної зброї її власник подає в орган поліції за місцем проживання:

- дублікат дозволу з відміткою магазину про реалізацію такої зброї або інші документи;

- кольорові фотографії зброї розміром 15 x 15 см.

На підставі поданих документів орган поліції видає дозвіл на зберігання такої зброї. В дозволі ставиться штамп «колекція».

У разі потреби перевезення такої зброї (для участі у виставках тощо) підрозділи національної поліції видають дозволи на її перевезення.

При перереєстрації зброї (продовженні терміну дії дозволу на її зберігання і носіння) власниками в підрозділах національної поліції подається:

- письмове клопотання про продовження терміну дії дозволу;

- медична довідка про відсутність протипоказань, які перешкоджають володінню зброєю;

- копію договору страхування;

- платіжне доручення (квитанція) установи банку про оплату послуг за перереєстрацію зброї.

Допускається оформлення в підрозділах національної поліції документів на передачу мисливської вогнепальної, пневматичної і холодної зброї від одного власника іншому. Це здійснюється за місцем обліку зброї, яка передається працівником дозвільної системи в присутності її власника та особи, що має дозвіл органів поліції на придбання цього виду зброї. При цьому марка, калібр і номер зброї, що передається, а також прізвище, ім'я, по батькові, адреса колишнього власника вписуються в дозвіл і в дублікат дозволу на придбання. Записи завіряються підписом начальника підрозділу національної поліції і печаткою. Дублікат дозволу повертається новому власникові для постановки зброї на облік за місцем проживання. Одночасно на підставі здійсненої передачі зброї вносяться відповідні записи в книгу обліку власників про зняття зброї з обліку. Також відповідні зміни про цю зброю вносяться в АІС «Арсенал».

Отже, до порядку надання цього виду дозволу ми відносимо:

1) прийом громадян, представників підприємств, установ, організацій та господарських об'єднань в органах поліції здійснюється відповідно до розпорядку, погодженого з місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування не менше трьох раз на тиждень, у робочі, після робочі години та в один із вихідних днів;

2) дозвіл може бути виданий при наявності передбаченого віку, зокрема, як вже зазначалося: право придбання мисливської гладкоствольної зброї користуються громадяни України, які досягли 21- річного віку; мисливської нарізної зброї - 25-річного віку, на холодну та пневматичну зброю - 18-річного віку; на виконання роботи, пов'язаної з використанням зброї під час

виконання службових обов'язків - 21-річного віку;

3) дозвіл на право функціонування певного об'єкта дозвільної системи видається після його попереднього обстеження;

4) видача дозволів громадянам на придбання, зберігання, носіння і використання зброї здійснюється після проведеного з ними вивчення матеріальної частини зброї, правил поводження з нею, її застосування та прийняття відповідних заходів;

5) надання керівникам підприємств, установ, організацій, господарських об'єднань згоди на укладення трудових договорів із громадянами на виконання робіт, пов'язаних з виготовленням, ремонтом, придбанням, обліком, охороною, перевезенням і використанням предметів і матеріалів, на які поширюється дозвільна система, здійснюється після всебічної і ретельної перевірки таких осіб на підставі листів керівників або ними уповноважених органів, які з цією метою подають в підрозділ національної поліції необхідні дані (список осіб із зазначенням їхніх прізвищ, імен та по батькові, дати і місця народження і проживання, відомостей щодо попередньої трудової діяльності; висновок (довідку) медичної установи (ЛКК), що такі особи за станом здоров'я можуть виконувати вказані роботи, і сертифікат про проходження профілактичного наркологічного огляду щодо наявності чи відсутності наркологічних протипоказань до виконання вказаних функціональних обов'язків; довідки встановленого зразка про складання заходів щодо знання матеріальної частини зброї, правил поводження з нею та застосування);

6) оформлений дозвіл видається керівникам підприємств, установ, організацій, господарських об'єднань, а також громадянам або за їх дорученням уповноваженим ними особам під розписку після пред'явлення паспорта чи інших документів, що засвідчують особу; дозволи на придбання зброї видаються громадянам підрозділи національної поліції після пред'явлення паспорта або документа, який засвідчує особу;

7) за видачу дозволів утримується плата відповідно до Єдиного тарифу на послуги, пов'язані з придбанням, зберіганням, обліком, перевезенням вогнепальної зброї, боєприпасів до неї, вибухових матеріалів, а також щодо предметів, на які поширюється дозвільна система.

Для одержання дозволу на придбання інших видів холодної зброї, її сучасних копій (мечі, шаблі, кортики, кинджали тощо) з метою їх колекціонування громадяни в підрозділах національної поліції за місцем проживання подають заяву та квитанцію про оплату послуг за видачу дозволу.

Подані для отримання дозволу документи ретельно вивчаються та перевіряються уповноваженою посадовою особою. В особливих випадках інспектор дозвільної системи має право додатково перевірити подані заявником документи. Після проведеної перевірки та аналізу поданих документів орган поліції видає дозвіл на зберігання такої зброї, або відмовляє в його видачі з обов'язковим обґрунтуванням прийнятого рішення.

Видача дозволів громадянам на придбання, зберігання, носіння і

використання зброї здійснюється після проведеного з ними вивчення матеріальної частини зброї, правил поводження з нею, її застосування та прийняття відповідних заходів. Вивчення проводиться фахівцями відповідних підприємств, установ, організацій, що згідно зі статутом мають на це право, за затвердженою МВС України програмою.

Мисливські ножі придбаються громадянами з дозволу органу поліції на право зберігання і носіння мисливської вогнепальної зброї, а також арбалетів, що використовуються громадянами виключно для полювання. При цьому в дозволі на право зберігання і носіння зброї магазином робиться відмітка про реалізацію такого ножа.

Друга стадія дозвільного провадження - це безпосереднє вивчення відділами дозвільної системи управління превентивної діяльності національної поліції документів або обстеження приміщень, речей щодо відповідності їх вимогам дозвільної системи.

Облік власників мисливської вогнепальної нарізної, гладкоствольної, пневматичної, а також холодної зброї здійснюється в книзі обліку власників мисливської вогнепальної, пневматичної зброї, а також холодної зброї. Відомості про наявність такої зброї в громадян заносяться в автоматизовану інформаційну систему (AIC) «Арсенал».

Особова справа власника зброї містить такі документи:

1. письмове клопотання про видачу дозволу на право придбання, а також зберігання і носіння за кожною одиницю зброї окремо;
2. картку-заяву; корінець дозволу на придбання зброї або інші документи, що засвідчують факт придбання зброї;
3. матеріали перевірки власника зброї, рапорт, довідки про перевірку за оперативними обліками, обліками медичних установ тощо;
4. платіжне доручення (квитанцію) про оплату послуг за реєстрацію (перереєстрацію) зброї;
5. копію договору страхування.

Особові справи власників вказаної зброї зберігаються у працівника, який здійснює дозвільну систему і для зручності користування розставляються в алфавітному порядку.

У чергових частинах відділах національної поліції працівником, який здійснює дозвільну систему, ведеться картотека власників мисливської вогнепальної, пневматичної та холодної зброї, яка використовується для перевірки осіб, затриманих за різні правопорушення, а також для інформування поліції. Працівниками чергової частини може вестися комп'ютерний облік власників зброї.

Дозволи на придбання зброї видаються громадянам органами поліції після пред'явлення паспорта або документа, який засвідчує особу. Невикористані дозволи мають бути повернені в національну поліцію.

Відділення національної поліції не більш як у місячний термін розглядає документи, і видає дозвіл на придбання газових пістолетів (револьверів) або мотивовано відмовляє у ньому. Відмову у видачі дозволу може бути оскаржено відповідно до чинного законодавства у судовому порядку.

Усі види дозволів на придбання, зберігання, перевезення та використання спеціально визначених предметів і матеріалів, а також відкриття та функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, мають зберігатися в підрозділах дозвільної системи, у місцях, що виключають доступ до них сторонніх осіб.

Наступною є стадія прийняття рішення про видачу дозволу на відповідну діяльність.

Рішення про видачу або відмову у видачі ліцензії приймається відділами дозвільної системи національної поліції місяця після отримання висновків державних експертиз поданих документів та акта інспекційного обстеження.

Не пізніше ніж у 10-денний строк після прийняття рішення компетентний орган публічної адміністрації видає заявникові дозвільний документ або направляє письмове повідомлення про відмову у видачі такого із зазначенням причин відмови та умов повторного розгляду заяви.

Повідомлення про прийняття рішення про видачу дозвільного документа або про відмову у його видачі надсилається (видається) заявникові в письмовій формі протягом трьох робочих днів з дати прийняття відповідного рішення.

Придбані газові пістолети (револьвери) протягом десяти днів з дня придбання подаються до органу поліції для реєстрації та оформлення дозволу на їх зберігання (носіння):

1. громадянами - за місцем проживання;
2. суб'єктами підприємницької діяльності, установами і організаціями - за місцем їх реєстрації (юридичною адресою).

При цьому для отримання дозволу на зберігання (носіння) газових пістолетів (револьверів) їх власники (користувачі) подають до органу поліції також корінець дозволу на придбання з відміткою спеціалізованого магазину про продаж газового пістолету (револьверу) та квитанцію (платіжне доручення) про оплату послуг, пов'язаних з оформленням документів для видачі дозволу на зберігання (носіння) газових пістолетів (револьверів).

Дозвіл на зберігання і носіння газових пістолетів (револьверів) видається органом поліції терміном на три роки.

Органи поліції дозволу на придбання, зберігання (носіння) газових пістолетів (револьверів), зброї та засобів самооборони не видають, а видані дозволу анулюються за наявності:

1. висновку (довідки) медичного закладу (лікувально-кваліфікаційної комісії) встановленої форми, який свідчить про те, що така особа за станом здоров'я не може володіти спеціальними засобами самооборони;
2. відомостей про систематичне порушення особою громадського порядку, зловживання спиртними напоями, вживання наркотичних речовин без призначення лікаря;
3. пред'явлення такій особі обвинувачення у вчиненні злочину, а також засудження до позбавлення волі;
4. непогашеної або не знятої у встановленому порядку з особи судимості за тяжкий злочин або злочин, скоєний із застосуванням

вогнепальної зброї, вибухових матеріалів або спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії;

5. умовного засудження особи з іспитовим терміном або засудження до виправних робіт;

6. вироку народного суду щодо такої особи, виконання якого відстрочено.

Після анулювання відділенням дозвільної системи управління превентивної діяльності національної поліції дозволу на зберігання (носіння) газового пістолету (револьверу), зброї тощо цей засіб і патрони до нього разом з дозволом вилучаються. Вилучений газовий пістолет (револьвер), зброя тощо і патрони до нього здаються на комісійний продаж у спеціалізований магазин. Отримані від їх продажу кошти (з відрахуванням витрат, пов'язаних з реалізацією) повертаються власнику такого засобу або його представнику.

У випадках, що не терплять зволікань, газові пістолети (револьвери), зброя та спеціальні засоби самооборони та патрони до них можуть бути вилучені органами поліції у осіб негайно.

Про анулювання дозволу на зберігання (носіння) газового пістолету (револьверу) на підставах зазначених вище підрозділом національної поліції виноситься мотивована ухвала, яка затверджується начальником поліції або особою, що виконує його обов'язки.

Четверта стадія провадження є оскарження прийнятого рішення (факультативна).

Дії та рішення посадових осіб відділів дозвільної системи, пов'язані з відмовою у видачі дозвільного документа, його анулюванням і вилученням підконтрольних предметів, матеріалів і речовин, закриттям підприємств, майстерень і лабораторій, виконанням інших функцій щодо здійснення дозвільної системи, може бути оскаржено у порядку встановленому законодавством, а саме:

1) до суду відповідно за територією;

2) до вищестоящого підрозділу дозвільної системи, ліцензування та державного охоронного нагляду.

Остання стадія є виконання рішення.

Дозволи на виготовлення, зберігання та використання предметів, матеріалів і речовин, відкриття та функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, видаються на ім'я керівників підприємств, установ і організацій, а також громадянам строком на 3 роки. Дозволи на придбання та перевезення цих предметів, матеріалів і речовин видаються на строк до 3 місяців.

У разі втрати або крадіжки зброї власник зобов'язаний негайно повідомити про це підрозділ національної поліції.

Про анулювання дозволу на зберігання вогнепальної, пневматичної та холодної зброї підрозділом національної поліції виноситься мотивований висновок про анулювання дозволу на зберігання вогнепальної, пневматичної, чи холодної зброї, який затверджується начальником підрозділу національної

поліції. У висновку викладаються підстави і мотиви прийняття такого рішення.

У разі втрати або крадіжки газового пістолету (револьверу) або іншої зброї власник зобов'язаний негайно повідомити про це в орган поліції.

Таким чином, отримання дозволу у сфері обігу зброї та спеціальних засобів самооборони є складним і вимагає від громадянина збирання великого переліку документів в різних суб'єктах державної влади. З іншої сторони, держава повинна забезпечити належний громадський порядок та безпеку для громадян нашої держави.

2.Характеристика адміністративних правопорушень у сфері дозвільної системи та особливості притягнення до відповідальності за їх вчинення

Порушення правил дозвільної системи є різновидом адміністративних правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління як систему відносин, які забезпечують нормальне функціонування державних органів, а також чітке виконання різних загальнообов'язкових правил, встановлених з цією метою. Адміністративні проступки в сфері здійснення дозвільної системи також посягають на нормальну діяльність державних органів, а саме підрозділів національної поліції, завдаючи шкоди відносинам, які забезпечують правильне функціонування об'єктів, щодо яких зазначені органи здійснюють дозвільну систему. Тому такі відносини складають видовий об'єкт адміністративних проступків в сфері здійснення дозвільної системи. Крім цього, ці проступки посягають також, хоча і непрямо, на громадську безпеку, тобто створюють загрозу завдання шкоди життю та здоров'ю громадян, їх майну, оскільки всі об'єкти дозвільної системи є джерелами підвищеної небезпеки.

Таким чином, до адміністративних проступків в сфері здійснення дозвільної системи належать:

- стрільба з вогнепальної, холодної металевий чи пневматичної зброї в населених пунктах і в не відведених для цього місцях або з порушенням встановленого порядку;
- порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї;
- порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів;
- порушення громадянами строків реєстрації (перереєстрації) вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і правил взяття її на облік;
- ухилення від реалізації вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї бойових припасів;
- порушення працівниками торговельних підприємств (організацій) порядку продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів;
- порушення працівниками підприємств, установ, організацій правил зберігання або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів;

- порушення порядку розробки, виготовлення, реалізації спеціальних засобів самооборони;

- порушення порядку придбання, зберігання, реєстрації або обліку газових пістолетів і револьверів та патронів до них;

- порушення правил застосування спеціальних засобів самооборони і порушення порядку виробництва, придбання, зберігання чи продажу електрошоків пристроїв і спеціальних засобів, що застосовуються правоохоронними органами.

Система цих проступків не в усьому відповідає сучасним умовам та вимогам логічності, на що буде звернуто увагу в подальшому аналізі складів окремих проступків.

1. *Стрільба з вогнепальної, холодної металевий чи пневматичної зброї в населених пунктах і в не відведених для цього місцях або з порушенням установленого порядку (ст.174 КУпАП).*

Дане діяння посягає на громадський порядок та громадську безпеку, однак при цьому порушуються також правила використання об'єктів, на які поширюється дозвільна система. Тобто відносини, які забезпечують нормальне функціонування останніх, є додатковим об'єктом цього правопорушення.

Його предметом є бойова нарізна армійських зразків або виготовлена за спеціальним замовленням, спортивна великокаліберна (калібру 7,62 мм і більше) та малокаліберна, мисливська нарізна (в тому числі малокаліберна), гладкоствольна вогнепальна зброя, холодна металевий зброя (арбалети), та пневматична зброя калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду, придатна для ведення стрільби. Вона може належати як організаціям, так і громадянам, яким видано відповідний дозвіл. Якщо порушник володіє вогнепальною зброєю без належного дозволу, то він повинен притягатися до кримінальної відповідальності за протиправне (незаконне) носіння, зберігання, придбання та виготовлення зброї (крім мисливської гладкоствольної). У цьому випадку адміністративна відповідальність за ведення стрільби поглинається більш суворою кримінальною відповідальністю. Якщо ж порушник не має дозволу на гладкоствольну мисливську, холодну металевий, чи пневматичну зброю калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду, то він притягається до адміністративної відповідальності як за стрільбу, так і за порушення порядку придбання або зберігання перерахованої зброї (ст. 190 КУпАП України).

Необхідно зазначити, що дія ст. 174 КУпАП не поширюється на пневматичну зброю калібру менш ніж 4,5 мм та швидкістю польоту кулі менше 100 метрів за секунду, газові пістолети та револьвери, сигнальні, стартові, будівельні пістолети, ракетниці, вибухові пакети та інші імітаційно-піротехнічні та освітлювальні засоби.

В тих випадках, коли є сумніви щодо характеру вилученого у особи предмету, може бути проведено експертне дослідження у відповідності із статтею 273 КУпАП України.

З суб'єктивної сторони правопорушення виявляється у дії – стрільбі із зазначених видів зброї з порушенням встановлених правил. Стрільба з вогнепальної, холодної металевий чи пневматичної зброї калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду заборонена в усіх населених пунктах: містах, селищах, селах. Вона допускається тільки в спеціально відведених для цього місцях: тирах, стрільбищах, стрілецько–мисливських стендах тощо. Стрільба може вестись також поза населеними пунктами в місцях, де протягом певного часу дозволено полювання. Порушення становить як стрільба з вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї в населених пунктах та в не відведених для цього місцях, так і стрільба з цієї зброї у відведених місцях з порушенням встановленого порядку.

Зазначене правопорушення вчиняється умисно: особа усвідомлює протиправний характер своєї дії, і передбачає можливість настання при цьому шкідливих наслідків. Враховуючи мотиви, мету та обставини вчинених винним дій, потрібно відмежовувати це правопорушення від інших суспільно небезпечних діянь, а саме, від хуліганства.

Суб'єктом цього правопорушення може бути будь-яка особа, котра на момент його вчинення досягла шістнадцятирічного віку.

Санкція ст. 174 КУпАП передбачає накладення штрафу від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією зброї і бойових припасів або без такої.

Протокол про правопорушення складає уповноважена на це посадова особа національної поліції України. Працівник національної поліції України має право вилучити вогнепальну зброю, а також бойові припаси до розгляду справи в суді, про що в протоколі повинен робитися відповідний запис. В разі відмови добровільно пред'явити зброю та бойові припаси він має право провести особистий огляд та огляд речей порушника.

Справи про стрільбу з вогнепальної, холодної металевий чи пневматичної зброї, у відповідності до ст. 221 КУпАП розглядає суддя місцевого суду.

2. *Порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї (ст. 190 КУпАП).*

Адміністративна відповідальність за дані діяння встановлюється у випадку здійснення їх без відповідного дозволу національної поліції України. Відсутність у громадянина дозволу національної поліції України є порушенням визначеного законом порядку володіння вогнепальною, холодною чи пневматичною зброєю.

Предметом правопорушення, передбаченого ст. 190 КУпАП, як і наступними чотирма статтями, можуть бути такі види зброї: вогнепальна гладкоствольна мисливська, холодна і пневматична калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду. Логічно було б поширити дію цієї статті і на газову зброю (пістолети і револьвери), вилучивши цей склад із ст. 195-2 КУпАП. За такі ж порушення щодо вогнепальної нарізної зброї винні притягаються до кримінальної

відповідальності.

З об'єктивної сторони зазначене правопорушення виявляється у вчиненні трьох видів діянь: придбання зброї, тобто одержання її у власність або володіння шляхом укладення та здійснення будь-яких цивільно-правових угод; зберігання зброї, тобто фактичне володіння нею і відчуження зброї, тобто її продаж або передача іншим особам у власність чи користування на умовах будь-яких інших цивільно-правових угод.

Форма вини для кваліфікації цього проступку значення не має, хоча частіш за все вона буває умисною. Так само не впливають на кваліфікацію мотив та мета його вчинення, якщо, звичайно, придбання зброї не є приготуванням до якогось злочину.

Суб'єктом правопорушення можуть бути громадяни, які не мають відповідного дозволу органів поліції на придбання та зберігання зброї, а також громадяни, що одержали дозвіл національної поліції України на право придбання або зберігання зброї, але здійснили продаж або передали іншим особам, з порушенням встановленого порядку, зброю, якою вони володіли. В першому випадку особи можуть бути притягнутими до адміністративної відповідальності за всі перераховані порушення. У другому випадку – тільки за порушення встановленого порядку продажу та передачі іншим особам зброї, що перебуває в їх власності.

За придбання, зберігання, передачу іншим особам або продаж вогнепальної мисливської зброї чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду без дозволу органів поліції, законом передбачено накладення штрафу від трьох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією зброї або без такої, а за повторне протягом року вчинення таких дій на особу може бути накладено штраф у розмірі від чотирьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією зброї.

3. Порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів (ст. 191 КУпАП).

Аналіз цієї статті дозволяє виділити два види порушень встановлених правил, внаслідок яких може статися викрадення, втрата або ушкодження зброї, а також застосування її сторонніми особами не за призначенням або із злочинною метою: порушення правил зберігання зброї і порушення правил її носіння або перевезення.

Зброя, яка належить громадянам, повинна зберігатися в місцях їх постійного проживання в міцних з надійними замками дерев'яних шафах або ме талічних ящиках, спеціально виготовлених для зберігання зброї, в розібраному вигляді, розрядженому стані, зі спущеними курками, з замками куркової безпеки, окремо від бойових припасів. До зброї не повинні мати доступ сторонні особи, насамперед діти. За наявності трьох або більше одиниць зброї сейф (шафа) для її зберігання повинні бути обладнані охоронною сигналізацією, автономною або з виведенням на пульт централізованого нагляду національної поліції України.

У виняткових випадках національною поліцією України може бути видано дозвіл на тимчасове зберігання зброї (без права її використання) іншому дорослому члену сім'ї або близькому родичу на час тривалого (більше 3-х місяців) відрядження або проходження володільцем зброї військових зборів, дійсної строкової служби в Збройних Силах України, за умови додержання встановлених правил її зберігання. На час тимчасового зберігання зброї особі, яка взяла її на зберігання, національною поліцією України видається дозвіл з відміткою «На тимчасове зберігання без права використання».

Найбільш поширеними видами порушень правил зберігання зброї, заякі громадян може бути притягнуто до адміністративної відповідальності є наступні:

- зберігання зброї в домашніх умовах без чохла, в зібраному вигляді, в зарядженому стані, без куркових замків безпеки;
- зберігання зброї не в спеціальних шафах (ящиках);
- зберігання зброї в шафах та ящиках, які не виключають можливість доступу до неї сторонніх осіб, або на яких не міцні чи зовсім відсутні замки;
- сумісне зберігання зброї та бойових припасів;
- розвішування зброї та патронташів з боєприпасами на стінах в житлових кімнатах та інших приміщеннях;
- зберігання зброї на дачах, в хлівах, гаражах, багажниках автомобілів і т. і;
- зберігання зброї в гуртожитках (крім сімейних), в вахтових, тимчасових приміщеннях тощо;
- передача для зберігання зброї рідним, знайомим та іншим особам з порушенням встановлених вимог.

Порушення правил носіння та перевезення зброї може виявлятися в носінні або перевезенні її без чохла, в зібраному вигляді, в зарядженому стані, без куркових замків безпеки (звичайно, крім випадків носіння її у визначених місцях полювання), а також носіння або перевезення зброї громадянами, які не мають при собі дозволу національної поліції України на право її зберігання.

Порушення правил зберігання, носіння або перевезення зброї та бойових припасів вичиняється, як правило, необережно, внаслідок незнання встановленого порядку або байдужого, недбалого ставлення до додержання його вимог.

Суб'єктом цього правопорушення може бути тільки громадянин, який має дозвіл національної поліції України на зберігання відповідної зброї (вогнепальної гладко ствольної мисливської, холодної, а також пневматичної калібру понад 4,5 міліметра та швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду) та бойових припасів.

Порушення правил зберігання, перевезення або носіння перерахованої зброї і бойових припасів громадянами, які мають дозвіл на їх зберігання, тягне за собою накладення штрафу від трьох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з оплатним вилученням зброї та боєприпасів або без такого. В частині 2 статті 191 КУпАП законодавцем встановлена

підвищена відповідальність за повторне протягом року вчинення одного із зазначених порушень. В таких випадках застосовується штраф від чотирьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією зброї та бойових припасів або без такої.

Ст. 191 КУпАП, на думку окремих вчених, потребує доповнення, оскільки крім гладкоствольної мисливської є й інші види вогнепальної зброї, на зберігання якої громадянам може бути видано дозвіл. Мається на увазі вогнепальна нарізна мисливська, нагородна та іменна зброя. Будь-яка відповідальність за порушення встановлених правил її зберігання, носіння або перевезення не передбачена, хоча зазначені види зброї становлять значно більшу небезпеку для громадської безпеки порівняно з вогнепальною гладкоствольною, холодною чи пневматичною зброєю.

ВИСНОВОК

Розгляд питання дозвільних проваджень передбачає звернення до теорії права та науки адміністративного права. Для цього слід звернутись до напрацювань, які існують з приводу цього питання. Перш за все, потрібно з'ясувати поняття «дозвільна система» та «дозвільні відносини», співвідношення цих понять із поняттям «дозвільне провадження», сформулювати поняття та особливості останнього. Формування напряму дозвільного провадження в адміністративному процесі залежить від пануючого в правовій теорії та практиці підходу до детермінації явища дозвільної системи. Лише за умови встановлення меж цієї системи з'являється можливість чітко окреслити коло правовідносин, які становлять предмет регуляторного впливу відповідного інституту адміністративно-процесуального права. З цього приводу слід відзначити суттєву розбіжність між нормативним та загальноприйнятим визначенням поняття «дозвільна система», що спостерігається на теренах вітчизняної юриспруденції.

Так, О.В. Харитонов надає визначення дозвільній системі, як сукупності правовідносин, що виникають з метою забезпечення суспільної безпеки між органами державної виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, уповноваженими видавати дозволи з однієї сторони (дозволитель), а також фізичними або юридичними особами з іншої (заявник), щодо можливості здійснення останніми дій, спрямованих на придбання в особливому порядку певних прав або повноважень заявником.

Дозвільна система – це об'єктивно існуюча і наділена певними якісними характеристиками сукупність правових відносин, які виникають між фізичними та юридичними особами, з одного боку, а також суб'єктами державного управління та іншими контрагентами – з іншого, спрямована на реалізацію суб'єктивних прав з приводу здійснення дозволених законом дій щодо таких предметів, створінь, процесів у природі чи суспільстві, нерегульоване використання або функціонування яких може завдати шкоди інтересам людини, суспільства і держави.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. додаток до № 51. Ст. 1122.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
4. Про Національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379.
5. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF>
6. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 6 листопада 2015 р. № 1376. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>
7. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 7 листопада 2015 р. № 1395. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15>

II. Спеціальна література:

1. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: навчально-методичний посібник. / уклад. : М.В. Корнієнко, А.Г. Пишна, А.А. Десятник; Одеса: Одеський державний університет внутрішніх справ, 2021. 236 с.
2. Адміністративна діяльність Національної поліції щодо запобігання вчинення адміністративних правопорушень дітьми : монографія / Є.С. Зеленський, І.С. Кравченко. Дніпро: ДДУВС, 2020. 154 с.
3. Адміністративна діяльність поліції: підручник / В.В. Середа, М.П. Гурковський, Ю.С. Назар та ін.; за заг. ред. В.В. Середи. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 776 с.
4. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: навчальний посібник. Нац. акад. внутрішніх справ. К.: Центр учбової літератури, 2018. 333 с.
5. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях: навчальний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 242 с.
6. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галунько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Видання друге. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 520 с.

III. Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
3. Урядовий портал. Єдиний веб-потал органів виконавчої влади. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Офіційний веб-потал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://www.mvs.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua/>
6. Офіційний веб-потал Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua/>
7. Національне агентство України з питань державної служби. URL: <http://nads.gov.ua/control/uk/index>
8. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua/>
9. Вікіпедія Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org>
10. Електронна бібліотека Львівського державного університету внутрішніх справ. URL: <http://www.lvduvs.edu.ua>